

LEERPLAN
BUITENGEWOON SECUNDAIR
ONDERWIJS BGV OV3

Schoonmaker
Kwalificatiefase - Integratiefase
Sch-OV3

BRUSSEL

D/2023/13.758/368

Versie december 2023

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met nieuwe opleidingsprofielen. Voor het eerst is er gekozen om de opleidingsprofielen te vertalen in leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

Bij de opmaak van de leerplannen is er gekozen voor een maximale afstemming met verwante studierichtingen in het gewoon secundair onderwijs. Binnen het onderwijscontinuüm is dit van belang voor een vlotte transitie van leerlingen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.

1.1 Het leerplanconcept in BuO: vijf uitgangspunten

De leerplannen vertrekken vanuit **het vormingsconcept** van de katholieke dialogeschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

De leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van de leerplannen.

De leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de kwalificatie- of integratiefase. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de opleidingsfase. In de kwalificatie- of integratiefase onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. De leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de integratiefase of de A-finaliteit.

De leerplannen bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte, uitgaande van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze borgen de samenhang in de vorming van de opleidingsfase. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Waar relevant verwijzen de leerplannen naar de samenhang met ontwikkelingsdoelen algemene sociale vorming. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren **algemene sociale vorming** (incl. godsdienstleraren) en leraren **beroepsgerichte vorming** om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 Handelingsplanmatig werken

Voor leerlingen met een IAC die les volgen in het gewoon- of buitengewoon onderwijs en via die weg werken naar een studiebekrachtiging, geldt de decretale verplichting om te werken met het cyclisch proces van handelingsplanmatig werken. Op die manier wordt het onderwijsaanbod afgestemd op de noden van de leerling. Voor hen vertrekken we vanuit de visie van ontwikkelingsgericht leren.

De leerling wordt centraal geplaatst vanuit de vraag 'Wat heeft deze leerling nodig om verder of opnieuw tot ontwikkeling te komen?' De uitdaging bestaat erin om hoge verwachtingen te stellen in elk moment van leren en zo voor elke leerling binnen de zone van de naaste ontwikkeling een realistisch ontwikkelings- en toekomstperspectief na te streven. Vanuit de methodiek van handelingsplanmatig werken, gericht op zelfrealisatie, worden de vooropgestelde doelen vanuit een ruime beeldvorming nagestreefd en geëvalueerd. Daarbij primeert altijd de eigen groei van de leerling.

Het is de taak van de leerkracht om via een kwalitatieve interactiestijl, door bewust vragen te stellen vanuit het kader van mediërend leren, leerlingen mede-eigenaar te maken van hun ontwikkelproces. De uitdaging bestaat erin voortdurend te reflecteren op inhoud, proces en eigen handelen.

Bij ontwikkelingsgericht onderwijs wordt sterk ingezet op leren vanuit intentionaliteit (wat), betekenisverlening (waarom) en transcendentie (waar nog). Door intentionaliteit maken we in wederkerige communicatie leerlingen duidelijk wat ze gaan leren. Door betekenisverlening wordt ontdekt of begrepen waarom iets aangeleerd wordt en bij transcendentie wordt het leggen van transfers naar de eigen omgeving en andere contexten gestimuleerd.

De school dient enerzijds te reflecteren over die gespecialiseerde referentiekaders die hen ondersteunen om de ontwikkeling van de leerling in beeld te brengen. Anderzijds moet er ook nagedacht worden welke orthodidactiek en orthopedagogiek leraren ondersteunen om dat ontwikkelingsgericht proces in gang te zetten.

Dit leerplan beroepsgerichte vorming OV3 moet integraal gelezen worden binnen de principes van ontwikkelingsgericht leren en handelingsplanmatig werken. We kiezen ervoor om, rekening houdend met bovenstaande, maximaal dezelfde taal te hanteren over de verschillende onderwijsvormen heen.

1.3 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor wegwijzers. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen, betekent dat elke leerling **beloftend** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden te verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. Deze vormingscomponenten worden vervat in de verschillende domeinen van de ontwikkelingsdoelen OV3. De aaneengesloten cirkel wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Verbindingen tussen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **multidisciplinaire teams** en binnen een **beleid van de school**. De ontwikkelingsdoelen en interdisciplinair werken helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, schoolteam, klassenraad, ...) maakt.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.4 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen BGV zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Om tegemoet te komen aan de individuele noden van de leerling, kan de leraar vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit eigen accenten leggen. Door de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes (SOOB) van de leerlingen in kaart te brengen, worden doelen op maat van de leerlingen geselecteerd en kunnen er pedagogische en didactische keuzes gemaakt worden. In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen didactische wenken. Leraren(teams) werken handelingsplanmatig. Het is de bedoeling om vanuit verschillende disciplines te zoeken naar een didactiek/pedagogiek op maat. De SOOB zijn ook hier het uitgangspunt.

1.5 Differentiatie

Om optimale leeransen te bieden is differentiëren van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit hun eerdere opleiding, thuissituatie en diverse vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te hebben op de beginsituatiebepaling en vanuit dat gegeven, gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en handelingsplanmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

Differentiatie door leerinhouden aan te passen

Leerplannen bieden kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerling, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerling. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in evaluatie en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar de leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.6 Opbouw van het leerplan

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de fase en met de onderliggende fases, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht.

Er zijn verschillende soorten doelen opgenomen in het leerplan:

Soort doel	Omschrijving	Verplicht onderdeel voor de studiebekrachtiging?
LPD	Leerplandoel: te realiseren	Ja
LPD +	Plusdoel: warm aanbevolen in functie van het te behalen curriculum.	Nee
LPD K	Keuzedoel: inspirerend doel ter uitbreiding van het curriculum voor een individuele leerling.	Nee

★ Waar relevant voegen we bij het leerplandoel een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen.

wenk In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan (wenk).

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan de competenties en kenniselementen uit het opleidingsprofiel die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Omschrijving van de studierichting

Het leerplan is opgemaakt voor de beroepsgerichte vorming van de studierichting Schoonmaker. Die studierichting wordt georganiseerd in BuSO OV3 binnen het studiedomein maatschappij en welzijn.

In de studierichting schoonmaker leren leerlingen netheids- en schoonmaakwerkzaamheden uitvoeren van oppervlakken en ruimtes, uitrustingen van verschillende publieke en private gebouwen en terreinen teneinde de gevraagde locatie kwaliteitsvol te reinigen conform de opdracht.

Bij het realiseren van het leerplan wordt er toegewerkt naar maximale zelfstandigheid van de leerling. De school bepaalt zelf hoe ze de diverse rubrieken van het leerplan aan bod laat komen.

2.2 Samenhang met de opleidingsfase

De studierichting Schoonmaker heeft een samenhang met de studierichting basis logistiek onderhoud uit de opleidingsfase.

Daar leren leerlingen onder begeleiding routinematige handelingen uitvoeren met tot netheids- en schoonmaakwerkzaamheden enerzijds alsook in functie van andere ondersteunende, logistieke en huishoudelijke taken.

2.3 Studiebekrachtiging

Naar gelang leerlingen in voldoende mate de leerplandoelen behalen, kan de klassenraad één van volgende vormen van studiebekrachtiging uitreiken:

- een getuigschrift opleidingsvorm 3
- een getuigschrift, onderwijskwalificatie niveau 2
- een bewijs van beroepskwalificatie: Schoonmaker
- een bewijs van competenties
- een attest van lesbijwoning als regelmatige leerling

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Schoonmaker en het vormingsconcept

Het leerplan Schoonmaker is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In dit leerplan ligt de nadruk op de **sociale, talige en technische vorming**. De wegwijzers **duurzaamheid, gastvrijheid, kwetsbaarheid en generositeit** maken er inherent deel van uit.

Vormingsconcept

De schoonmaak kan plaatsvinden in diverse contexten waarbij de leerling nood heeft aan **sociale vorming**. Relationele en communicatieve vaardigheden vormen een belangrijke bijdrage in het professionele contact met de klant. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan de functionele kant van de werkzaamheden. In veel situaties kan het contact met de klant ook een warme en persoonlijke dimensie krijgen die leidt tot wederzijdse voldoening.

In het verlengde daarvan is **talige vorming** onontbeerlijk. De leerling kan in contact komen met mensen van verschillende nationaliteiten. Dat kan zowel bij klanten als bij de collega's het geval zijn. De leerlingen leren zich daarbij niet alleen correct uit te drukken in het Nederlands maar ook in een andere taal. Het gaat daarbij om het groeien in de vaardigheden om talen te beheersen maar ook om de globale houding waarbij men zoekt naar mogelijkheden om zich verstaanbaar te maken.

Het schoonmaken vereist ook een ruime **technische bagage**. Het vergt technische vaardigheden om de materialen en apparatuur optimaal te gebruiken. Ook de kennis van een hele schare schoonmaakproducten en de correcte toepassing ervan behoren tot de opleiding om kwaliteitsvol schoon te maken.

Wegwijzers

Het schoonmaken biedt kansen om op een veelzijdige wijze aandacht te besteden aan de wegwijzers. **Duurzaamheid** hoeft niet enkel te verwijzen naar schoonmaakmaterialen en -producten die het milieu respecteren. Ook aan de relatie met de mensen die van de schoonmaakdienstverlening gebruik maken, kan op een langere termijn gewerkt worden. Daarbij zal veel aandacht moeten besteed worden aan de **kwetsbaarheid** van mensen wanneer ze de schoonmaker binnen laten in de eigen leefwereld en privacy binnenlaten. Deze **gastvrijheid** op een respectvolle manier benutten om een professionele dienstverlening te verrichten is een belangrijke uitdaging.

De schoonmaker zal zich ook **genereus** opstellen. De economische component maakt dat elke activiteit geregistreerd en gelimiteerd kan worden maar mag niet in de weg staan dat eenmalige hulpvragen op een systematische wijze beknot worden. De tevredenheid van de klant en de voldoening voor de schoonmaker ligt vaak in die kleine extra activiteiten besloten.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Verzorgen van een schone omgeving als onderdeel van gezond en kwaliteitsvol leven

Leven in een verzorgde en nette omgeving is een onderdeel geworden van een kwaliteitsvol leven. Daarbij kan het zowel gaan om de professionele als particuliere ruimtes waarin mensen hun dagelijkse activiteiten doorbrengen. Die propere omgeving heeft impact op de gezondheid en het welbevinden maar levert ook voordelen bij de praktische organisatie van alle werkzaamheden.

Vanuit een professioneel en warm contact kwaliteitsvol schoonmaken

Het schoonmaken gebeurt op een technisch correcte manier waarbij een belangrijk onderdeel van kwaliteit vertrekt vanuit de wensen en de behoeften van de klant. De invulling van wat netjes is heeft een objectieve parameter maar de klant moet gerespecteerd worden in de persoonlijke kijk hierop. Dan kan het gaan over prioriteiten stellen maar ook de wijze waarop de schoonmaker omgaat met de privacy en de persoonlijke bezittingen van de klant. Deze aanpak vereist sociale en talige vaardigheden die een bijkomende bijdrage kunnen leveren aan het welbevinden van mensen.

Handmatig en machinaal diverse oppervlakken efficiënt reinigen

De schoonmaker beheerst de technische vaardigheden om zowel handmatig als machinaal diverse ruimtes en een brede waaier aan materialen en oppervlaktes proper te maken. Het volstaat echter niet om technisch correct te werken. In een sector die sterk onderhevig is aan kostenefficiëntie zal de schoonmaker naast een kwaliteitsvolle afwerking ook aandacht besteden aan tempo en het realiseren van tijdsdoelstellingen.

3.3 Opbouw

Het leerplan is opgebouwd uit:

- basisprincipes;
- schoonmaakvaardigheden.

3.4 Samenhang ASV - BGV

Het leerplan schoonmaker is een leerplan voor de beroepsgerichte vorming (BGV) en heeft een relatie met de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming (ASV).

- Burgerzin
- Rekenvaardigheden
- Taalvaardigheid
- Gezondheidseducatie
- Leren leren
- Lichamelijke opvoeding
- Milieueducatie
- Sociaal-emotionele educatie
- Vrijtijdsvaardigheden
- ICT

Een aantal tot de ASV horende inzichten, vaardigheden en attitudes zijn van fundamenteel belang voor de arbeidsvoorbereiding.

De aanbieder bepaalt zelf hoe de ontwikkelingsdoelen van de algemene en sociale vorming én de levensbeschouwing georganiseerd worden en bepaalt zelf de mate van integratie met de beroepsgerichte competenties.

3.5 Aandachtspunten

Je kan beter uiterst zorgzaam omgaan met het systematisch inschakelen van deze leerlingen in schoonmaakopdrachten in de school. Er kunnen zich uitstekende leersituaties voordoen maar het gaat hier om jonge mensen die zoals de andere leerlingen naar hun scholen komen om te leren. Men kan beter preventief aandacht besteden aan de gevoeligheden als je hen laat deelnemen aan het schoonmaken van ruimtes die andere leerlingen gebruiken. Dat wil niet zeggen dat zij geen prominente rol kunnen spelen in de positieve zichtbaarheid van het beroep. Er is kans dat zij willen meewerken aan momenten waarop de betrokken personeelsleden in de schijnwerpers worden geplaatst of een voortrekkersrol willen nemen om orde en netheid mee op te nemen. Je kan dit een gelijk(w)aardige plaats geven als leerlingen die voedingsproducten bereiden of decoratieve bijdragen in de school leveren.

Die status van het beroep verdient blijvende aandacht tijdens de hele opleiding. Alhoewel de nood aan kwaliteitsvolle schoonmakers bijzonder groot is, worstelen de beoefenaars vaak met een laag zelfbeeld of dichten ze zichzelf geen hoge maatschappelijke waarde toe. In het aanleren van de verschillende

competenties kan ruimte besteed worden aan een positief zelfwaardegevoel door o.m. voldoende structureel contact met eindgebruikers te organiseren. In de respons van de particuliere of professionele eindgebruiker liggen veel kansen voor de schoonmaker om met een grotere voldoening naar het eigen takenpakket te kijken. Dat vraagt een bewuste inspanning, een terugkerende dag van de poets volstaat daarbij niet.

In het leerplan wordt onderscheid gemaakt tussen schoonmaken bij particulieren en industriële schoonmaak maar het vormen geen afzonderlijke onderdelen. Leerlingen zullen in beide omgevingen aan het werk kunnen en dus ook vaardigheden verwerven die in diverse contexten inzetbaar zijn. Toch kan je in de opbouw van het leerplan beter kiezen om eerst de competenties in een industriële context aan te leren om dan te evolueren naar de meer complexe en zeer individuele particuliere schoonmaak. Tijdens hun opleiding Schoonmaker zullen zij niet aan het werk kunnen in een dienstenchequebedrijf en dus niet in de particuliere schoonmaak terecht komen. Dat betekent niet dat zij enkel in het bedrijfsleven een werkplek kunnen zoeken. Ook ziekenhuizen, woon- en zorgcentra of andere scholen kunnen veel kansen bieden om de opleiding aan te vatten.

Om de beroepsgerichte vorming effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal generieke competenties verwerven. Zij fungeren als onderbouw van de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren. In sommige gevallen worden die generieke competenties in het leerplan binnen specifieke doelen uitgediept of geconcretiseerd, maar in alle gevallen is het belangrijk dat je er als leraar en lerarenteam oog voor hebt. De leerlingen zullen hun omgang met mensen maar ook alle andere handelingen aftoetsen aan kwaliteitscriteria. Op die manier kan je ze bewust maken van de kwalitatieve norm die nagestreefd wordt. Je kan daarbij inzetten op enkele reflectievaardigheden om hierover zelf feedback te formuleren. Om dit op een gestructureerde wijze te laten verlopen kan je dit aspect verbinden met het methodisch handelen.

De basisprincipes bestaan uit steeds terugkerende handelingen die, ongeacht de setting, belangrijk zijn om op te volgen. In het leerplan Schoonmaker staan ze niet op zich en kunnen ze steeds in samenhang met de leerplandoelen uit 4.2 aangebracht worden. Deze leerplandoelen behandelen de vaardigheden die de schoonmaker moet bezitten om het beroep professioneel uit te voeren. De doelen worden geïntegreerd aangeboden, zowel binnen deze rubriek als in samenhang met de doelen 4.1.

Alle leerplandoelen moeten in voldoende mate behaald worden (resultaatsverplichting). Voor de ontwikkelingsdoelen hebben we een inspanningsverplichting.

4 Leerplandoelen

4.1 Basisprincipes

LPD 1 De leerlingen handelen hygiënisch met het oog op preventie van (beroeps)ziekten en tevredenheid van de klant.

- ★ Richtlijnen en procedures m.b.t. persoonlijke en algemene hygiëne.

Wenk: Je kan de leerlingen hygiënisch en ordelijk leren omgaan met de werkomgeving. Alhoewel het er vaak mee samenvalt, staat het in de context van de basisprincipes los van het schoonmaken op zich. Het gaat om een algemene houding wat hygiëne betreft.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan wat persoonlijke hygiëne en het verzorgd voorkomen betekenen bij de start van de werkzaamheden maar ook wanneer

men aan het werk is bij een klant. Je kan leerlingen de aandachtspunten in het schoolreglement laten vergelijken met de eisen in een professionele context. Je besteedt hierbij aandacht aan het belang van handhygiëne, het dragen van gepaste (beschermings)kledij en schoeisel zoals veiligheidsschoenen. Je kan de leerlingen ook laten ontdekken welke verschillen er tussen de verschillende schoonmaakbedrijven op dit terrein bestaan.

Wenk: Je kan leerlingen algemene hygiëneregels bijbrengen met een onderscheid tussen schoonmaken, ontsmetten en steriliseren.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met richtlijnen of adviezen en protocollen die o.m. de sectororganisatie voorschrijft ter preventie van allergieën of beroepsziekten.

Wenk: Je kan leerlingen actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen laten ontdekken en leren hoe ze te gebruiken.

Wenk: Je kan van dit leerplandoel gebruik maken om het belang van hygiëne en orde in een bredere context te plaatsen. Daarbij komen het effect van hygiëne en een schone omgeving op gezondheid en welbevinden aan bod. Je kan dat aspect behandelen vanuit de privésfeer en de omstandigheden waarin mensen tewerkgesteld zijn. Dit aspect kan je koppelen aan het maatschappelijke belang van de schoonmaker waarbij je het functionele karakter van het beroep verruimt tot de impact op welzijn.

Wenk: Je kan het effect op welzijn illustreren door leerlingen te laten kennis maken met specifieke vormen van opruimen, orde of schoonmaak. Daarbij kan je vooral benadrukken dat schoonmaken vaak verder gaat dan een functionele invulling.

Wenk: Je kan dit doel aanreiken in samenhang met veiligheid (LPD 2) en ergonomie (LPD 3).

LPD 2 De leerlingen handelen veilig.

- ★ (Veiligheids)pictogrammen
Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
Werking en veiligheidsaspecten van te gebruiken machines en materieel

Wenk: Je kan aandacht besteden aan (veiligheids)voorschriften, procedures en afspraken m.b.t. (persoonlijke en collectieve) beschermingsmiddelen, schoonmaakproducten en apparaten.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met alle facetten van een veilige werkomgeving. Daarbij komt de infrastructuur aan bod maar ook de elektrische apparaten, de te gebruiken schoonmaakproducten en de collectieve beschermingsmiddelen (CBM).

Wenk: Leerlingen maken, om gezondheidsrisico's voor zichzelf te beperken, kennis met de aangepaste persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) zoals gepaste handschoenen, mondmasker en beschermbril en dit als de handeling dit vereist.

Wenk: In het verlengde daarvan leren de leerlingen veiligheidssymbolen op elektrische apparaten lezen en begrijpen.

Wenk: Op dezelfde wijze kan je het etiket van schoonmaak- en onderhoudsproducten

met de leerlingen bestuderen. Daarbij kunnen ook de stockageregels behandeld worden in samenhang met LPD 10.

Wenk: De leerlingen zullen bij de voorbereiding van elke opdracht nagaan welke veiligheidsaspecten belangrijk zijn. Je kan daarbij een aantal specifieke items die veelvuldig voorkomen naar voor schuiven. Hou daarbij rekening met de aanwezige personen en het afschermen van de werkplek zodat ongevallen met gladde en natte vloeren, emmers, ladders ... worden vermeden. Ook de eigen veiligheid kan daarbij aan bod komen zoals vochtige handen bij het gebruik van elektrische toestellen.

Wenk: Je kan leerlingen actuele en vakspecifieke bronnen en richtlijnen laten ontdekken en leren hoe ze te gebruiken.

Wenk: Je kan dit doel aanbieden in samenhang met hygiëne (LPD 1) en ergonomie (LPD 3).

LPD 3 De leerlingen handelen ergonomisch rekening houdend met (eigen) comfort en welbevinden.

Wenk: Je kan aandacht besteden aan het belang van een goede basishouding, wijze van heffen, oprapen, tillen, ergonomisch schoonmaken (wringen van een doek of dweil).

Wenk: Je kan enkele anatomische aspecten in functie van de lichaamsdelen die risicovol kunnen belast worden (zoals rug, handen...) bespreken met de leerlingen.

Wenk: Je kan het accent blijven leggen op het preventieve karakter van de ergonomische principes en dit toespitsen op de schoonmaaksector.

Wenk: Veel plaatsen op school of thuis lenen zich ertoe om na te gaan in welke mate de ergonomie wordt gerespecteerd.

Wenk: Je kan in samenhang met de technische uitvoeringen systematisch de eigen lichaamshouding laten bespreken. Ook bij de schoonmaakmaterialen die gebruikt worden kan de ergonomische functie besproken worden.

Wenk: Je kan met leerlingen op zoek gaan naar het effect van ergonomisch werken op o.m. ziekte en de gevolgen ervan. Je kan de motivatie van leerlingen verhogen door gezondheidseffecten te bestuderen. Hierbij is het belangrijk ook de financiële implicaties voldoende te duiden.

Wenk: Enkele theoretische inzichten zijn belangrijk maar vooral het systematisch aftoetsen van de omstandigheden aan de noden van het lichaam zou een tweede natuur moeten worden. Daarbij kan je de leerlingen stimuleren elkaar op dit terrein te wijzen op een foute houding of werkwijze.

LPD 4 De leerlingen handelen economisch en duurzaam

- ★ Duurzaam verbruik van materialen, water en energie
Duurzaam gebruik van machines en materieel
Kostenbewust werken

Wenk: Alhoewel het kan verschillen naargelang de werkplek zullen de leerlingen in contact komen met de economische zijde van schoonmaken. Daartoe kan je hen

laten kennis maken met kostenbewust werken, correct doseren van producten, het zorgzame gebruik van materialen en de efficiëntie of werktempo dat een schoonmaker in zijn of haar handelen legt.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met duurzame afwegingen die eigen zijn aan de sector. Producten en materialen kennen een hele evolutie maar hebben ook een prijskaartje dat hoger kan liggen dan niet duurzame materialen. Je kan duurzaamheid aanbrengen in samenhang met LPD 14 (sorteren van afval).

LPD 5 De leerlingen handelen methodisch bij het voorbereiden, plannen, uitvoeren en evalueren van een schoonmaakopdracht.

★ Inrichting van de werkplek

Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden

Wenk: Je kan leerlingen een stappenplan aanreiken om een schoonmaakopdracht vlot te laten verlopen. Besteed daarbij vooral aandacht aan de structuur, het tempo, de efficiëntie en de logica die in het geheel zit alsook op de juiste plaats terugzetten na de schoonmaak. Ook de economische component van het plan kan daaraan gekoppeld worden. Het stappenplan kan verschillend zijn naargelang de opdracht en/of context maar de methodiek is dezelfde.

Wenk: Je kan leerlingen verschillende soorten stappenplannen in de schoonmaak laten ontdekken en met hen evalueren welke plannen het meest doeltreffende zijn en een goede schoonmaakorganisatie bewerkstelligen als ze een keuze kunnen of mogen maken.

Wenk: Leerlingen kiezen de juiste route om tot bij een klant te komen, kunnen de benodigdheden selecteren en nemen en kennen hun opdracht voor ze aan de uitvoering beginnen. Daarbij houden ze ook rekening met knelpunten die de planning kunnen doorkruisen.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met de schoonmaakkoutes in een huis of onderneming en de noodzaak om overal even frequent te reinigen. Dat aspect geeft mee richting aan het stappenplan dat men hanteert. Daarbij komen de verschillende principes (van schoon naar vuil, van boven naar onder, werken naar de deur toe ... aan bod).

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met gegevens verzamelen over de opdracht (LPD 9).

Wenk: Alhoewel het volledige methodisch handelen belangrijk is, kan je extra aandacht besteden aan het evalueren van de opdracht. Daarbij is het concrete resultaat en welke criteria hierbij voorop staan van belang. Ook de beoordeling van de klant, die kan afwijken van de eigen interpretatie, maakt hiervan onderdeel uit.

LPD 6 De leerlingen werken in teamverband.

★ Vakterminologie

Wenk: Je kan leerlingen bijbrengen hoe ze collegiaal samenwerken en kunnen werken aan een gunstig leerklimaat. Ze dragen zorg voor wat elke collega aankan en werken mee aan een efficiënte en eerlijke taakverdeling waarbij je ze het belang

bijbrengt van het naleven van gemaakte afspraken.

Wenk: Je kan de sociale en communicatieve vaardigheden die werden ingeoeft of aangeleerd (LPD 7) hier verder concretiseren en gebruiken bij het werken in teamverband, groepswerk, verschillende rollen opnemen ...

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met groepen, rollen en posities. Zij leren overleggen in functie van hun werkzaamheden en kunnen bij het verdelen van taken rekening houden met elkaars mogelijkheden.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met afspraken en procedures die in een organisatie gelden. Ook de afspraken die in de school gelden en die deels kunnen afwijken van wat voorzien is in ondernemingen of een thuissituatie kunnen aan bod komen. Je kan de verschillen tussen de afspraken op school en de afspraken in een professionele context laten verkennen.

Wenk: Er wordt aandacht besteed aan veiligheid in de groep en de kans op leren door fouten te maken. Het belang van een flexibele opstelling om met wisselende uren of een brede waaier van collega's om te gaan, kan daarbij benadrukt worden.

Wenk: Je kan leerlingen laten reflecteren over wat er nodig is om bij de voorbereiding en de uitvoering van de werkzaamheden als individu of als team bij te leren.

LPD 7 De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe in functie van een respectvolle omgang met klanten, collega's, leidinggevenden en externen.

Wenk: Je kan leerlingen aanleren respectvol (beleefd zijn, begroeten, omgang met huisdieren ...) en constructief om te gaan met individuen en groepen in een diverse samenleving, ook in conflictsituaties en dat binnen de concrete situatie van het vakgebied. Hierbij leren ze actief luisteren, creatief denken en gedachten uiten. De leerlingen leren meerdere perspectieven innemen, gemeenschappelijke afspraken maken en reflecteren over hun omgang met elkaar. De leerlingen leren bij een gebeurtenis feedback geven over hun eigen gedrag en dat van anderen.

Wenk: Je kan leerlingen laten kennis maken met de deontologische code van de organisatie of sector en de concretisering ervan met hen opnemen. Daarbij zal de discrete opstelling voor de uiteenlopende situaties die men zowel in het thuis- als werkmilieu kan waarnemen, aandacht krijgen.

Wenk: In functie van een efficiënte aanpak van schoonmaakopdrachten vragen de leerlingen tijdig hulp als er iets niet duidelijk is en een taak niet alleen kunnen afwerken. Ze reageren op een gepaste manier bij extra (tussentijdse) opdrachten en melden tijdig problemen aan schoonmaakmaterialen.

Wenk: Je kan leerlingen relationele en communicatieve vaardigheden aanleren volgens de principes van klantvriendelijkheid. Je kan deze toepassen in verschillende contexten (begroeten, informeren en afscheid nemen). Denk daarbij ook aan discreet omgaan met informatie. Je kan vaardigheden laten oefenen waarbij ook deze principes aan bod komen.

Wenk: Je kan leerlingen bijbrengen dat functionele contacten voor de klant en bron van persoonlijk contact kunnen zijn. De schoonmaker kan op die manier een rol spelen in het welbevinden van de klant. De leerlingen zoeken een gepast evenwicht tussen aandacht en persoonlijk contact met de klant en het efficiënt uitvoeren van opdrachten vanuit commercieel oogpunt.

- Wenk: Je kan het accent in het leerplandoel vooral leggen op actief luisteren dat via simulatie wordt ingeoeffend. Ook de dagelijkse onderlinge communicatie kan natuurlijk dienstdoen om deze competentie te verwerven.
- Wenk: Je kan leerlingen communicatieve vaardigheden leren toepassen in gelegenhedsgesprekken (informeel) en professionele gesprekken (formeel). Het accent van dit leerplandoel ligt op informeren naar de wensen van de klant of het bezorgen van informatie. Daarbij kan je op zoek gaan naar realistische situaties zoals het informeren over een schadegeval aan een klant of leidinggevende, het verwittigen als de leerlingen later komt ...
- Wenk: Leerlingen worden communicatief vaardig en kennen de impact van hun communicatie waarin aandacht besteed wordt aan diversiteit. Via simulatie kan je leerlingen aandacht leren hebben voor diversiteit. Zo kan je leerlingen zowel confronteren met een hardhorige oude dame (diversiteit in leeftijd) als met een allochtone man die nog niet zo lang in het land is en de taal onvoldoende beheerst (diversiteit in nationaliteit). Complexe persoonlijke gesprekken moeten hier geen plaats krijgen.
- Wenk: Verbale en non-verbale elementen kan je aanbrengen in gesimuleerde contexten. Lichaamstaal zegt veel over de interesse in de ander en heeft een impact op het vertrouwen in de technische vaardigheden.
- Wenk: De leerlingen communiceren in een fysieke situatie maar ook telefonisch.
- Wenk: Je kan in eenvoudige opdrachten stilstaan bij het geven van efficiënte en correcte informatie waarbij ook luistervaardigheden in de verf gezet worden. Het kan noodzakelijk zijn om vage wensen van de betrokken personen te bevragen om een beter beeld te krijgen van wat men juist verlangt.
- Wenk: Je kan leerlingen stimuleren om positief, correct en creatief de Nederlandse taal te gebruiken. Zij kunnen nagaan wel vakjargon eigen is aan de sector en investeren ook in aangename formele communicatie die professioneel overkomt maar de klant een positief gevoel geeft.
- Wenk: Je kan in samenhang met de vakken Frans en Engels ook communicatie in een andere taal stimuleren. Het accent kan liggen op korte conversaties om zich later bij anderstalige klanten voldoende te kunnen uitdrukken zodat de werkzaamheden vlot kunnen verlopen. Je kan vooral inzetten op functionele communicatie.

LPD 8 De leerlingen vervullen alle administratieve formaliteiten gekoppeld aan een schoonmaakopdracht en aan de tewerkstelling.

- Wenk: Je kan met de leerlingen de gangbare administratieve handelingen uit de sector bespreken: aftekenen van blad wanneer werkzaamheden vervuld werden, controledocumenten, bestellingen plaatsen, werking dienstencheques, voorraadtekorten signaleren .... De administratie rond de eigen tewerkstelling kan hierbij ook aan bod komen.
- Wenk: Je kan aandacht besteden aan het belang van deze administratie en niet enkel blijven staan bij het functionele karakter van deze taak.

4.2 Schoonmaakvaardigheden

LPD 9 De leerlingen verzamelen informatie over de schoonmaakopdracht en de wensen van de klant.

Wenk: Je kan de leerlingen laten vertrekken vanuit de frequentie en periodieke taken die de klant voor ogen heeft: wekelijks, maandelijks, aantal uren ... Daarbij kan de klant prioriteiten leggen waarbij de leerlingen rekening houden met bijkomende vragen bovenop de bestaande planning.

Wenk: Je kan leerlingen helpen de stap naar de opdracht te zetten door een vlotte oriëntering: de graad van bevuilding, eigenschappen van de oppervlakken, keuze schoonmaakmaterialen zoals materiaalwagen, stofzuiger, waterzuiger, schrobmachine, wasmachine, droogkast ... (samenhang LPD 11) en schoonmaakproducten (samenhang LPD 10). Je kan daarbij gebruik maken van de [Sinnercirkel](#).

Wenk: Je kan hierbij het verschil toelichten tussen de wensen van een particuliere klant en de eisen die o.m. bedrijven in een industriële setting stellen.

Wenk: Je kan aandacht vestigen op verschillende onderdelen van een opdracht zoals vloer- en interieuronderhoud, sanitair onderhoud, textielreiniging en specifiek onderhoud zoals ruiten wassen.

LPD 10 De leerlingen gebruiken schoonmaakproducten met inbegrip van de samenstelling, werking, effecten en risico's.

- ★ Etikettering en productidentificatie
Reinigingsproducten en –technieken
Ontsmettingsproducten en -technieken
Specifieke risico's van gevaarlijke en schadelijke stoffen

Wenk: Je kan de te gebruiken schoonmaakproducten onderverdelen in groepen vanuit het gebruik of de materialen waarvoor ze moeten dienen.

Wenk: Je kan de leerlingen de werking en het effect van het schoonmaakproduct aanleren met het oog op zelfstandig keuzes maken wanneer ze voor een opdracht staan. Daarbij kan je ze laten kennis maken met de soorten vuil die er bestaan zoals vet, kalk, stof ... en de indeling van deze soorten (losliggend of licht aangehecht, organisch of anorganisch ...).

Wenk: De leerlingen leren dat water een verschil in hardheid heeft en wat het belang van de temperatuur is. Je kan ze ook laten kennis maken met de chemische samenstelling in functie van eigenschappen van de te reinigen oppervlakken (zuur, base, pH ...).

Wenk: De leerlingen ontdekken de risico's van de betrokken schoonmaakproducten via de gevaarsymbolen die ze bestuderen. Daarbij komen niet enkel de gevolgen op korte termijn aan bod. Ook langdurige blootstelling en de impact daarvan krijgen hierbij aandacht. In bepaalde situaties kan ook de wijze van stockage belangrijk zijn.

Wenk: De leerlingen kennen het juiste gebruik en toepassing van de

schoonmaakproducten (samenhang met methodiek en stappenplan (LPD 5). Hierbij kan je aandacht besteden aan de hoeveelheid die men van een schoonmaakproduct zal gebruiken (dosering) om een correct resultaat te bereiken.

Wenk: Je kan de leerlingen laten inzien dat de schoonmaakproducten (en/of dosering) verschillend kunnen reageren met de afwerkingslaag van materialen en deze ook kunnen aantasten waardoor het reinigingseffect teniet wordt gedaan.

Wenk: Je kan leerlingen dit leerplandoel steeds in samenhang met een technische vaardigheid. Het is niet de bedoeling om uitsluitend productkennis te verwerven gezien deze snel evolueert. Je kan dit hierbij ook trends en evoluties schetsen.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met de merkproducten maar ook laten opzoeken welke alternatieven er zijn zoals het gebruik van azijn i.p.v. ontkalkende producten. Daarbij stellen ze zich kritisch op als het gaat om de werkzaamheid maar wegen ze ook ecologische en economische argumenten af.

Wenk: Je kan de leerling laten ervaren hoe objectief gezien bepaalde schoonmaakproducten beter zijn dan anderen maar dat de wens van de klant nog steeds voorrang krijgt in de definitieve besluitvorming.

LPD 11 De leerlingen gebruiken de passende schoonmaakmaterialen rekening houdend met de werking en risico's.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met alle schoonmaakmaterialen die in de schoonmaaksector worden gehanteerd. Eventueel kan je daarbij uitgaan van wat overwegend van toepassing is in de particuliere dan wel de industriële sector.

Wenk: De leerlingen ontdekken de kleurcodes van de reinigungsdoeken. Zij kunnen dit bespreekbaar maken zonder dit bij de klanten op te dringen en hebben respect voor het eigen systeem dat de klant voorstelt (LPD 7).

Wenk: De leerlingen kunnen een technische fiche bestuderen en het correcte gebruik van het schoonmaakmateriaal daaruit afleiden. Indien nodig, zoeken ze bijkomende informatie op of vragen ze ernaar.

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennis maken met de prijzen van alle noodzakelijke schoonmaakmaterialen en vergelijkingen laten maken in functie van duurzaamheid.

Wenk: Je kan de leerlingen naast het correcte gebruik ook de risico's die het gebruik van de schoonmaakmaterialen met zich meebrengen laten bestuderen en dit in samenhang met veiligheid (LPD 2) en ergonomie (LPD 3).

LPD 12 De leerlingen maken volgens de geldende richtlijnen oppervlakken, ruimtes en uitrusting handmatig en machinaal schoon.

- ★ Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
Soorten oppervlakken

Wenk: De leerlingen krijgen een gevarieerd aanbod van ruimtes, waaronder ook keukens, met verschillende inhouden die kans geven om de schoonmaakprincipes toe te passen (verschillende soorten vloeren, ramen, spiegels, tapijten ...).

Wenk: Je laat de leerlingen kennis maken met de verschillende materialen die zij zullen reinigen. Op basis van natuurlijke grondstoffen zoals natuursteen, keramiek, hout, beton, linoleum, roestvrij staal, leder, ... en kunststoffen zoals vinyl, laminaat, plastic, epoxy, composietmateriaal, metaallegeringen vb. chroom, messing, ... Je leert hen ook vooral oog te hebben voor de afwerkingen van deze oppervlakken en materialen omdat dit de keuze voor de te gebruiken onderhoudstechniek en schoonmaakproduct kan beïnvloeden (geverfd, gevernist, geglazuurd, gelakt, geboend ...).

Wenk: Je kan hen een keuze laten maken voor schoonmaakproducten (LPD 10) en -materialen (LPD 11) op basis van wat zij zullen reinigen. Ook de samenhang met het soort vuil kan hier opnieuw aan bod komen.

Wenk: Je kan leerlingen de basistechnieken voor elk te reinigen oppervlak bijbrengen zonder de oppervlakken te beschadigen met krassen e.d. Dat kan in samenhang met veiligheidsvoorschriften (LPD 2) en ergonomische waakzaamheid (LPD 3).

Wenk: Je kan leerlingen, o.m. vanuit commercieel oogpunt, wijzen op tempo en efficiëntie.

LPD 13 De leerlingen maken volgens de geldende richtlijnen toiletten en keukens handmatig en machinaal schoon en vullen recipiënten aan.

Wenk: Je laat leerlingen kennismaken met de verschillende materialen die frequent voorkomen in sanitaire ruimtes zoals sanitair porselein, geglazuurd keramiek, kunststof wanden/douchescreens, glas en spiegelglas, geëmailleerd plaatstaal en acryl (bad, douche...), metaal (kranen, handvaten, ...). Je laat hen ook kennis maken met trends zoals inloopdouches, wastafels in natuursteen, toiletten in roestvrij staal ...

Wenk: Je kan leerlingen een keuze laten maken voor schoonmaakproducten (LPD 10) en -materialen (LPD 11) op basis van wat zij zullen reinigen. Ook de samenhang met het soort vuil en moeilijk bereikbare plaatsen (zoals voegen, afvoer en ventilatie, verlichting ...) kan hier opnieuw aan bod komen.

Wenk: Je kan leerlingen de basistechnieken voor elk te reinigen oppervlak bijbrengen. Dat kan in samenhang met veiligheidsvoorschriften (LPD 2) en ergonomische waakzaamheid (LPD 3).

Wenk: Je kan leerlingen wijzen op tempo en efficiëntie als onderdeel van een commerciële werking.

LPD 14 De leerlingen verwijderen ongevaarlijk huishoudelijk en industrieel afval en sorteren de vuilnisbakken of containers.

★ Voorschriften m.b.t. afvalsortering en gevaarlijke producten

Wenk: Je kan de leerlingen de vuilnisbakken laten ledigen en reinigen.

Wenk: Je kan de sorteeregels met de leerlingen doornemen en hen de verschillen laten ontdekken tussen particuliere en industriële settings maar ook het onderscheid tussen de richtlijnen per regio. De leerlingen maken ook kennis met de zakken of recipiënten die gebruikt worden maar zijn in staat zich aan te passen aan de werkwijze van de klant.

Wenk: Je kan dit leerplandoel aanbieden in samenhang met hygiëne (LPD 1) en veiligheid (LPD 2).

Wenk: Je kan dit doel uitbreiden naar het begrip duurzaamheid om de bewustwording rond het gebruik van water en schoonmaakproducten te vergroten. Opnieuw kan de klant hierbij een specifieke visie hebben waarvoor respect moet worden opgebracht.

LPD 15 De leerlingen voeren het was- en droogproces van textiel machinaal uit en bergen het op, conform de opdracht.

★ Kenmerken van textiel Gebruik van was- en droogmachines

Wenk: Je kan leerlingen confronteren met de vraag wanneer een kledingstuk of textiel vuil is en gereinigd moeten worden. Daarbij kan samenhang gezocht worden met de ecologische gevolgen (LPD 4). Je kan je in de context van schoonmaker toespitsen op de werkkleding, te reinigen materialen, op textiel gebruikt in het interieur zoals bedtextiel, tapijten, gordijnen ...

Wenk: Je kan leerlingen laten kennismaken met etiketten op textiel om de instructies voor het reinigen te leren kennen. De verschillende vezels en stoffen kunnen daarbij benoemd worden.

Wenk: Je kan leerlingen wasgoed laten sorteren en wijzen op de gevolgen waarbij linnen kan beschadigd worden door een foute programmakeuze bij de wasmachine of het onterecht drogen in een droogkast.

Wenk: Je kan leerlingen de gepaste reinigingstechnieken laten toepassen zoals het correcte gebruik van een wasmachine en de diverse programma's die daarvoor noodzakelijk zijn.

Wenk: Je kan leerlingen wasgoed laten drogen op verschillende manieren (volgens onderhoudsetiket) om het nadien correct op te bergen.

Wenk: Het reinigingsproces (temperatuur, duur ...) kan je via het proces van de Sinnercirkel met de leerlingen doornemen.

LPD 16 De leerlingen volgen de voorraad op, stellen tekorten vast en maken bestellingen bij de leidinggevende.

★ Voorraadbeheer

Wenk: Je kan de leerlingen laten kennismaken met alle voorraden die er zijn en hen deze correct laten aanvullen. Daarbij komen o.m. toiletpapier, sprays, schoonmaakwagens ... aan bod. Om vertrouwd te geraken met het bedrijfseigen bestelsysteem kan je hen de bestelling van de producten die moeten aangevuld worden bij de leidinggevende laten verrichten.

Wenk: Opnieuw kan je het onderscheid tussen de gewoonten bij een particulier en de regels bij o.m. een bedrijf, ziekenhuis of school aan bod laten komen.

LPD 17 De leerlingen reinigen en onderhouden het schoonmaakmateriaal.

Wenk: Je kan de leerlingen de correcte reiniging van alle materialen aanleren met aandacht voor de gevolgen als dat niet gebeurt (slijtage, geurhinder ...). Daarbij kan het belang van de systematiek benadrukt worden zodat het een onderdeel wordt van het schoonmaakproces.

Wenk: Daarbij kan je met de leerlingen ook nagaan wie hiervoor moet instaan. Is het de taak van de klant of van de schoonmaker? En op welke wijze kan men deze taak op een volwaardige wijze in het team laten aan bod komen.

5 Lexicon

Ontsmetten

Het inactiveren of reduceren van schadelijke micro-organismen op oppervlakken tot een aanvaardbaar niveau, zodat er geen besmettingsgevaar is. Ontsmettingsmiddelen zijn stoffen die in staat zijn micro-organismen te reduceren tot een aanvaardbaar peil. Ontsmetting van oppervlakken en instrumenten kan zowel thermisch (hete luchtsterilisator) als chemisch (ontsmettingsalcohol, ethanol). Wanneer de leerlingen zich verwonden tijdens de werkzaamheden, wordt de verwonding schoongespoeld met een erkend ontsmettingsmiddel.

Schoonmaken

Is het verwijderen van zichtbaar vuil en onzichtbaar organisch materiaal om te voorkomen dat micro-organismen zich kunnen handhaven, vermeerderen en verspreiden.

Sinnercirkel

De Sinnercirkel beschrijft 4 factoren, temperatuur, actie, chemie en tijd (T.A.C.T.), die van invloed zijn op het succes van een reiniging. Een goed gebalanceerde Sinnercirkel biedt de beste was- of reinigingsresultaten.

Steriliseren

Hierbij worden alle micro-organismen op of in een voorwerp gedood of geneutraliseerd (kiemvrij gemaakt). Steriliseren kan via verhitting met een hete luchtsterilisator voor de sterilisatie van metalen instrumenten en glas of verhitten met stoom (onder druk) met een autoclaaf voor de sterilisatie van instrumenten, glazen voorwerpen of bepaalde kunststoffen en doeken.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school of de werkplek of een extern opleidingscentrum minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

Om de doelen van dit leerplan te realiseren is een leslokaal nodig

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

Een gevarieerd aanbod van ruimtes die de leerling kan schoonmaken zoals kantoorruimte met ICT-voorzieningen, keuken (zowel in particuliere context als in een bedrijfsomgeving), verbruiksruimtes zoals cafetaria, gangen, sanitaire ruimtes (badkamer, toilet), sanitaire voorzieningen in diverse omgevingen (kantoren, scholen ...), woonruimtes met inbegrip van living, slaapkamer en bureau, leefruimte in voorzieningen ...

Een gevarieerd aanbod aan oppervlakken die de leerling kan schoonmaken zoals vloeren, wanden met inbegrip van douchescreens, ramen, toebehoren zoals kranen en armaturen, meubilair ...

Een gevarieerd aanbod aan materialen die de leerling kan schoonmaken zoals hout, (fineer)parketvloeren, meubilair, vinyl-, laminaat-, en linoleumvloeren, gietvloeren (beton, epoxy, polyurethaan), tegelvloeren (keramiek, natuursteen), tapijten, roestvrijstaal, koper, messing, chroom, glas, spiegelglas, kunststoffen, geverfde, geverniste, geboende oppervlakken ...

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

Klein schoonmaakmateriaal zoals microvezeldoeken, moppen, ontstoffers, sponzen, zeemvellen, keukenhanddoeken, glasdoeken, dweilen, emmers en wringers, vloerwissers voor natte en droge reiniging, inwassers, raamwissers, borstels, waarschuwingsborden, stofzuigers, linnenkarren, schoonmaakwagens, ...

Schoonmaakproducten zoals zepen, detergents, oplosmiddelen, desinfectiemiddelen, allesreinigers, afwasmiddel, ruitenreiniger, sanitairreiniger ...

Schoonmaakmachines zoals hogedrukreinigers, (1-schijfs)schrobzuigmachines, schrobdweilmachines, boenmachines, veegmachine ...

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

- Werkkledij aangepast aan de uit te voeren opdracht
- Beschermingsmiddelen zoals handschoenen, schorten, veiligheidsschoenen ...

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in de leerplandoelen.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evaluëren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evaluëren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	

Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de competenties of de kenniselementen van het opleidingsprofiel realiseren.

Leerplandoel	Competenties of kenniselementen opleidingsprofiel
1	OP 2; OP c
2	OP 2, 4; OP c, d, e, l
3	OP h
4	OP 2, 3; OP c, j, k, m
5	OP 2, 4, 5, 6; OP f, n
6	OP 1; OP b
7	OP 8, 9; OP a
8	OP 5; OP p
9	OP 8
10	OP g, q, r, s
11	OP g, l
12	OP 11, 12; OP f, r, s, t, u
13	OP 11, 12
14	OP 10; OP i
15	OP 14; OP w, x, y
16	OP 7, 11; OP o
17	OP 13; OP v

8.2 Competenties en kenniselementen opleidingsprofiel

Generieke competenties	Kenniselementen
1. Werkt in teamverband	a. Communicatietechnieken
2. Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn	b. Vakterminologie
3. Werkt economisch en duurzaam	c. Hygiëne-, veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften
4. Organiseert zijn werkplek veilig en ordelijk rekening houdend met een logische werkvolgorde	d. (Veiligheids)pictogrammen
5. Voert de werkzaamheden uit volgens planning en instructies en houdt de werkadministratie bij	e. Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
6. Plant en bereidt eigen werkzaamheden voor	f. Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
7. Volgt de voorraad op, stelt tekorten vast en maakt bestellingen bij de leidinggevende	g. Specifieke risico's van gevaarlijke en schadelijke stoffen
8. Werkt klantgericht	h. Ergonomische technieken
9. Informeert de leidinggevende over onregelmatigheden of beschadigingen	i. Voorschriften m.b.t. afvalsortering en gevaarlijke producten
	j. Duurzaam verbruik van materialen, water en energie
	k. Duurzaam gebruik van machines en materieel
	l. Werking en veiligheidsaspecten van te gebruiken machines en materieel
	m. Kostenbewust werken
	n. Inrichting van de werkplek
	o. Voorraadbeheer
	p. Eenvoudige administratie
	q. Etikettering en productidentificatie
	r. Reinigingsproducten en -technieken
	s. Ontsmettingsproducten en -technieken

Beroepsspecifieke competenties	Kenniselementen
10. Verwijdert ongevaarlijk afval (huishoudelijk, industrieel afval, ...) en sorteert de vuilnisbakken of containers	t. Technieken om vloeren mechanisch te reinigen
11. Maakt oppervlakken, ruimtes en uitrustingen handmatig schoon en vult aanwezige recipiënten bij	u. Soorten oppervlakken
12. Maakt oppervlakken machinaal schoon	v. Onderhoud van schoonmaakmaterieel
13. Maakt het schoonmaakmaterieel schoon en onderhoudt het	w. Kenmerken van textiel
14. Voert het was- en droogproces van textiel machinaal uit en bergt het op conform de opdracht	x. Gebruik van was- en droogmachines
	y. Was- en droogtechnieken

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept in BuO: vijf uitgangspunten.....	3
1.2	Handelingsplanmatig werken	4
1.3	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.4	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.5	Differentiatie	6
1.6	Opbouw van het leerplan	7
2	Situering	8
2.1	Omschrijving van de studierichting.....	8
2.2	Samenhang met de opleidingsfase	8
2.3	Studiebekrachtiging	8
3	Pedagogisch-didactische duiding	8
3.1	Schoonmaker en het vormingsconcept	8
3.2	Krachtlijnen	9
3.3	Opbouw.....	10
3.4	Samenhang ASV - BGV	10
3.5	Aandachtspunten	10
4	Leerplandoelen	11
4.1	Basisprincipes.....	11
4.2	Schoonmaakvaardigheden.....	17
5	Lexicon	21
6	Basisuitrusting	21
6.1	Infrastructuur	22
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	22
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	22
7	Glossarium	23
8	Concordantie	24
8.1	Concordantietabel.....	24
8.2	Competenties en kenniselementen opleidingsprofiel	25

